

ОПТИМІЗАЦІЯ РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЛІКУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНИМ ВИКОРИСТАННЯМ МІНЕРАЛЬНИХ ВОД ЗАКАРПАТТЯ

ТОРОХТІН О.М.

Закарпатське об'єднання санаторно-курортних установ профспілок

Використання будь-якого ресурсу завжди було важливим питанням для господаря. Це питання набуває ще більшої значущості при використанні цінних, вичерпних природних ресурсів, до яких слід віднести і мінеральні води, що є в області. Протягом багатьох років запаси мінеральних вод у Закарпатті визначались як “практично невичерпні”, але це далеко не так. Дослідження та досвід останніх років показує, що бездумний, неплановий підхід до питання використання природних покладів завжди чаїть у собі їх передчасне вичерпання, фізичне виснаження або зміну кондицій – тобто складу по відношенню до головного атрак-тивного компонента, що наявний в них.

Робота по збереженню того чи іншого ресурсу має поставити перед собою, а потім і вирішити принципове питання: яка ціль переслідується – збереження ресурсу для нащадків чи одержання прибутку від його використання? Очевидною є відповідь: і збереження ресурсу на якомога довший час, і одержання максимального прибутку від його раціонального використання зараз. Така відповідь на питання передбачає ряд підходів до використання вже існуючої інфраструктури та порядку подальшого фінансування та інвестування системи. З точки зору прикладного аспекту – організації медичного обслуговування – може бути запропоновано ряд напрямків, які здатні вплинути на рівень одержання прибутку з метою його підвищення, а відтак і на виділення коштів на заходи щодо збереження покладів мінеральних вод. На сучасному етапі лише раціональне поєднання використання існуючих запасів мінеральних вод з вкладанням коштів від одержаних в результаті їх експлуатації прибутків у охоронні заходи може змінити стан, що склався, – наслідування виключно прибуткового напрямку...

Може бути запропоновано ряд заходів, здатних інтенсифікувати роботу існуючих медичних підприємств – санаторіїв, що функціонують на базі мінеральних вод.

Подальше проведення медичної профілізації та спеціалізації існуючої санаторно-курортної мережі Закарпатського об'єднання санаторно-курортних установ профспілок. По області зараз розгорнуто і функціонує орієнтовно 3500 ліжок, в тому числі 2568 – круглорічних, що належать Закарпатському об'єднанню санаторно-курортних установ профспілок, інші – відомчі різного підпорядкування. Об'єднання складають спеціалізовані оздоровниці: гастроентерологічні – “Сонячне Закарпаття” – 528 ліжок, “Поляна” – 450 ліжок (в т.ч. відділення реабілітації хворих, що перенесли операції на шлунку – 30 ліжок), “Квітка полонини” – 250 ліжок, “Шаян” – 203 ліжка, “Верховина” – 146 ліжок (в т.ч. відділення реабілітації хворих з захворюваннями крові 30 ліжок), кардіоневрологічний санаторій – “Карпати” – 351 ліжок (в т.ч. відділення реабілітації хворих, що перенесли гострий інфаркт міокарда – 20 ліжок), а також оздоровниці по оздоровленню органів опори і руху та периферичної нервової системи – “Синяк” – 405 ліжок та “Гірська Тиса” – 235 ліжок. Робота по профілізації має проводитись з врахуванням обліку та визначенням наявних локальних запасів лікувального фактора, в даному випадку – мінеральної води, включаючи контроль її хімічного складу, з визначенням доцільності розгортання, і навіть утримання наявних ліжок санаторно-курортної мережі в конкретному місці.

На сьогоднішній день ще повноцінно не проведено уточнення профільної медичної спеціалізації курортної мережі відомчих санаторно-курортних закладів. Ця робота має націлити ці санаторні заклади на такий курортний профіль, щоб ефект від використання родовища мінеральної води був максимальним, а витрати ресурсу – мінімальні.

Медичною службою об'єднання ставиться питання про затвердження деяких видів супутньої патології як основних і показаних нозологій для направлення на лікування.

Розширення профілів оздоровлення може проводитись і за рахунок більш широкого питного використання ресурсів мінеральних вод. Впровадження питного режиму курортного лікування, особливо в оздоровницях, де лікувальна мінеральна вода для внутрішнього прийому раніше не використовувалась, та забезпечення розливу в пляшки мінеральної води для відстроченого лікування осіб, що закінчили лікування, як засіб для продовження лікування в домашніх умовах – дасть не тільки подовження періоду ремісії, але і економічну вигоду державі, крім того, сприятиме повноцінній позитивній рекламі, що збільшить попит на санаторно-курортне лікування саме в Закарпатській області, і дасть прибуток обласному бюджету.

Така робота вже розпочалась. У санаторії “Синяк” впроваджена методика питного вживання сульфідної мінеральної води для осіб з супутньою гастроентерологічною патологією, що створює додатковий попит на путівки в цю оздоровницю. Впроваджена лікувальна мето-

дика питного прийому мінеральної води в практику санаторію для захворювань опори та руху являє собою зважений крок у питанні розширення профілю оздоровниці та перегляду основних показань для направлення в раніше виключно артрологічній санаторій. Резервом роботи в цьому напрямку є санаторій “Гірська Тиса”.

Проводиться науково-дослідна робота по розширенню профільності санаторіїв об’єднання за рахунок включення в перелік показань захворювань сечовивідних шляхів. Але проводити повноцінну, принципову роботу по вдосконаленню лікувально-діагностичної роботи, впроваджуючи нові методи лікування та діагностики, нема можливості через економічні обставини. Відновлення матеріальної бази оздоровниць, за рахунок придбання новітнього лікувально-діагностичного обладнання, проблематичне. Існуюча матеріальна база практично використала свій потенціал – обладнання функціонально придатне, але амортизація деяких апаратів повна або майже повна і це в той час, коли існують сучасні новітні взірці медичного обладнання. Це, на жаль, не дає можливості ефективно конкурувати з нашими сусідами на Заході.

Важливим є питання регламентації та дотримання об’ємів використання затверджених санаторно-курортних методик оздоровлення та реабілітації, бо самовільна, спонтанна їх зміна призводить до зниження ефективності лікування, до негативної реклами, а відтак до повного знеславлення закладу як оздоровчо-лікувальної установи, що в перспективі може негативно позначитись на розвитку всього регіону. Традиційне бальнеотерапевтичне використання потребує до 2 кубічних метрів мінеральної води для одного хворого на повний курс лікування (за 24 дні на курс курортного лікування припадає в середньому по 10 ванн на одного хворого) – це з розрахунку використання цільної мінеральної води, існуючі методи приготування ванн базуються на її розведенні на 50–60%, що фактично призводить до економії такої ж кількості мінеральної води.

Доцільна розробка скорочених методик лікування, що може звести кількість ванн до 8 на курс лікування. Це зумовлено тенденцією до скороченого перебування хворих в санаторіях, що викликано низкою причин, в тому числі (і не на останньому місці) – економічними. Динаміка лікувального процесу та клінічного стану хворих, що перебувають в санаторіях за скороченими термінами (12, 8 днів), особливо в разі розділу путівок, вимагає більш інтенсивного використання ресурсу, в тому числі і потенціалу медичного персоналу (додаткові лікарські прийоми, збільшення навантаження на кабінети і т.п.), а також вимагає певного наукового обґрунтування при призначенні методу лікування та при визначенні ефективності. Отже, якщо ставити питання про збереження медичної профільності оздоровниць, то вкрай необхідно розробити лікувальні методики, розраховані на 10–12 днів, а також критерії оцінки результатів такого санаторно-курортного лікування.

Тенденція до широкопрофільних санаторно-курортних оздоровчих заходів може призвести до виникнення певних ускладнень в організації коректного курортного лікування, особливо при необхідності вузькофахових консультацій з питань ендокринології, урології, оториноларингології, гінекології, педіатрії та деяких інших.

Інтенсифікація санаторно-курортних методів лікування може ефективно проводитись і за рахунок нетрадиційних методів використання природних та преформованих чинників, впровадження новітніх технологічних процесів лікування, що базуються на використанні сучасних технологій впливу на організм комплексом преформованих природних факторів, що реалізується сучасним фізіотерапевтичним обладнанням і в кінцевому рахунку, може зберегти ресурс мінеральних вод. В санаторно-лікувальний комплекс дедалі ширше слід включати і штучні лікувальні ванни. Але повністю відмовлятися від зовнішнього використання мінеральної води недоцільно.

Розвиток реабілітації як нового напрямку використання оздоровчих санаторно-курортних ресурсів області, в тому числі і мінеральних вод, особливо заслуговує на увагу. Реабілітацій-

ний напрямок фактично наближує санаторно-курортні заклади до державної ліжкової мережі – охорони здоров'я, є найбільш сприятливе місце для розвитку інтенсивних методів використання курортних ресурсів, причому при максимальній обачній тактиці щодо мінеральних вод, бо саме фізіотерапевтичні впливи на хворих-реабілітантів є основним лікувальним чинником. У Закарпатському об'єднанні санаторно-курортних закладів профспілок в цьому напрямку вже зроблена певна робота:

- відкрито принципово нове в Україні відділення реабілітації та санаторно-курортного лікування осіб з захворюваннями крові в санаторії “Верховина” (на 30 ліжок);
- функціонує відділення реабілітації післягастротомічних хворих у сан. “Поляна”, яке, на жаль, не достатньо комплектується хворими (за 1997 рік проведено лікування тільки 22 хворих, в 1996 – 49 хворих), причина – погана робота відбіркової комісії та дещо звужений профіль направлених хворих;
- ефективно функціонує відділення реабілітації хворих, що перенесли гострий інфаркт міокарда в санаторії “Карпати”. Щорічно проводиться ефективне оздоровлення більше 300 хворих зазначеного профілю.

Є підстави для розвитку нових напрямків рекреації і реабілітації з використанням природних ресурсів санаторно-курортних зон Закарпатської області. До таких напрямків слід віднести реабілітаційне оздоровлення осіб, що перенесли порушення мозкового кровообігу, організацію відновного лікування післяопікових станів та післятравматичних порушень, передполюгове оздоровлення вагітних жінок, педіатричний напрямок – оздоровлення дітей з захворюваннями нервової системи, органів травлення тощо, реабілітація осіб з чорнобильськими наслідками порушення здоров'я.

Перспективним напрямком розвитку є оздоровлення дітей та організація сімейного відпочинку, профілактичні оздоровчі заходи з використанням санаторно-курортних чинників. У сучасних умовах важко проводити роботу по відкриттю відділень або ж проводити профілізацію частини ліжкового фонду для прийому матерів і дітей, хоча неорганізовані контингенти вказаного профілю все більше поступають в оздоровниці і потреба в такому комплексному оздоровленні наростає з року в рік. Необхідно ширше впроваджувати педіатричну санаторно-курортну допомогу, особливо профілактичного напрямку.

Немалозначим, з економічної точки зору області, є залучення рекреантів з-за меж Закарпаття для їх оздоровлення та рекреації. Реабілітаційні ліжка можуть приймати на лікування осіб не лише Закарпатської області, але і з-за її меж.

Слід відмітити ще один напрямок – це рівномірне використання для розливу всіх існуючих джерел та родовищ, а не лише свердловин певних регіонів.

Потребує коштів і реклама. Парадокс: нас погано знали в минулому в Союзі – всі престижні курортні заклади закінчувались на границі Трускавець-Моршин, але тепер нас не знають і на Заході. Створення певного позитивного рекламного іміджу оздоровниць області на тлі санаторно-курортної системи України конче необхідне.

Але в той самий час оздоровниці потребують розширення, модернізації для досягнення стандартів зарубіжних оздоровниць, бо без цього залучити відпочиваючих вже не тільки з заходу, але і зі сходу практично неможливо навіть при умові значної клінічної ефективності.

Ефективні напрямки вдосконалення роботи по збереженню ресурсів мінеральних вод необхідно визначити і почати взаємодіяти на всіх рівнях – тоді позитивний результат буде досягнуто.

Така робота вже розпочалась. У санаторії “Синяк” впроваджена методика лікування осіб з захворюваннями крові. Розвиток реабілітаційної роботи в санаторії “Синяк” передбачає лікування осіб з захворюваннями крові. Розвиток реабілітаційної роботи в санаторії “Синяк” передбачає лікування осіб з захворюваннями крові.

Summary

REHABILITATION TREATMENT'S OPTIMIZATION BY MEANS OF RATIONAL USE OF TRANSCARPATHIAN SPA ORIGINS

Torokhtin O.M.

Transcarpathian Association of Sanatorium and Health Resort Institutions of Trade Unions

Practical examples and ways of rehabilitation treatment's optimization by means of spa-rehabilitation treatment components are shown. Theoretical advices of existing spa resources utilization possibility is given.

Optimal selection of spa methods treatment components with new physiotherapeutical methods are necessary to use in cases complicated with concomitant diseases.

The question of choice of balneotherapy often occurs. The clinical data show strong dependence of cure results upon methods which were used.